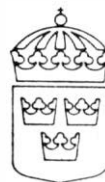

Motion till riksdagen

1988/89:Fi61

av Bengt Westerberg m. fl. (fp)

med anledning av prop. 1988/89:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. (kompletteringsproposition)

Mot.
1988/89
Fi61

1. Sammanfattning

Folkpartiet avvisar regeringens panikpaket med höjd mervärdeskatt och höjd löneskatt. Skattehöjningar på ca 20 miljarder kr. skulle förvärra Sveriges ekonomiska problem.

Den åtstramning som skulle varit önskvärd nu skulle ha beslutats förra året. Nu är det för sent med annat än skattehöjningar vilka skulle göra mer skada än nytta.

Regeringens politik strider mot en korrekt analys av problemen:

”Skattetrycket bör hållas nere”, säger regeringen. Men vad gör den? I ett slag föreslås en skattehöjning på ca 20 miljarder kr., dvs en höjning av skattetrycket med ca 2 procentenheter, från ca 55 % till ca 57 % av bruttonationalprodukten.

”Inflationen måste bekämpas”, säger regeringen. Men vad gör den? Åtgärder föreslås som ytterligare höjer prisökningstakten med drygt 2 procentenheter, från drygt 6 till 8,3 %.

”Avtalsrörelsen måste underlättas”, säger regeringen. Men vad gör den? En kraftig höjning av moms och den allmänna löneskatten föreslås mitt under pågående förhandlingar, och arbetsmarknadens parter reagerar därefter.

”Skattereformen kommer att ge stora positiva effekter”, säger regeringen. Men vad gör den? Ingenting! Väntar och ser. Ingenting väsentligt skall hända på skatteområdet före 1991.

”Hushållens sparande måste öka”, säger regeringen. Men vad gör den? Föreslår att villkoren i allemanssparandet skall försämrats och att det offentliga sparandet skall ökas genom höjda skatter.

”Den offentliga sektorn måste förnyas”, säger regeringen. Men vad gör den? Föreslår att kommunerna skall få köpa tjänster från landstingen – men inte från någon annan! – och – mot lärarfackens vilja – att lärartjänsterna skall kommunaliseras.

”Kostnadsökningarna inom socialförsäkringssystemet måste begränsas”, säger regeringen. Men vad gör den? Antyder i och för sig lovvärda ambitioner när det t ex gäller ökade rehabiliteringsinsatser, men ambitioner som inte står i proportion till de påtalade problemen.

Folkpartiet föreslår

- Ett stort steg i skattereformen redan 1990.

För flertalet heltidsarbetande sänks marginalskatten med 7–15 procentenheter redan 1990. För den stora majoriteten innebär det en reduktion från dagens 47–61% till 40–45%. Även i det lägsta inkomstskiktet sänks marginalskatten. Det automatiska inflationsskyddet återinförs. Finansiering sker genom en kombination av minskade offentliga utgifter och höjningar av andra skatter. Skattetrycket sänks.

- Stimulanser av hushållens sparande.

Sänkningen av marginalskatten som i sig innebär förbättrade villkor för hushållens sparande kombineras med ett flertal andra sparandestimulanser. T ex bör långsiktigt bundet sparande i bank på samma villkor som pensionssparande i försäkringsbolag införas redan 1990.

- Förnyelse av den offentliga sektorn.

En inre och yttre reformation av den offentliga sektorn bidrar till att öka produktiviteten och stimulera en positiv utveckling av tjänstesektorn. En huvuduppgift i den inre reformationen är att bättre ta till vara de idéer, de kunskaper och den yrkesskicklighet som de offentliganställda besitter. Politikerna måste våga lita på personalen. En huvuduppgift i den yttre reformationen är att ge de enskilda alternativen inom vård, omsorg och utbildning rätt att verka på lika villkor. Sådan konkurrens driver också på den inre förnyelsen.

En politik enligt dessa riktlinjer minskar obalanserna genom att öka tillväxten och produktionsförmågan i svensk ekonomi.

2. Den internationella utvecklingen

Regeringen gör i den reviderade finansplanen ingen annan bedömning av den internationella ekonomiska utvecklingen än vad som gjordes i finansplanen i januari resp. vid riksdagens behandling av finansplanen i mars. Inte heller vi har underlag för någon ändrad bedömning.

Efter en snabbökning av BNP-tillväxten inom OECD-området under 1988 med 4 % i genomsnitt förutses en dämpning till ca 3 % i år och till 2,5 % nästa år. Inflationen väntas öka något från knappt 4 % i genomsnitt till drygt 4 %. Den minskning av arbetslösheten som skett under de senaste åren väntas upphöra. I genomsnitt är arbetslösheten ca 7 % inom OECD-området och ca 11 % i Västeuropa.

Den goda internationella konjunkturen med en genomsnittlig tillväxt på ca 3,5 % har nu varat i sex år. Kapacitetsutnyttjandet är mycket högt i industriländerna. Vissa tecken på tilltagande prisökningar syns, och den ekonomiska politiken har i flera länder inriktats på en åtstramning av penningpolitiken och höjda räntor. Om inflationstendenserna inte avtar kan ytterligare räntehöjningar väntas så att konjunkturen dämpas något mer under 1990 än vad som nu förutses.

Även de s.k. dubbla underskotten i USA – underskotten i budgeten resp. handelsbalansen – skapar fortsatt osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen. Risker kvarstår för stora förändringar i valutakurser och räntenivåer och därmed snabbare konjunkturavmattning under nästa år.

3.1 Analys av problemen

Enligt alla internationella bedömningar blir den ekonomiska utvecklingen i Sverige i år och framför allt nästa år svag. Enligt t.ex. det berömda Kiel-institutet i Västtyskland intar Sverige en bottenplats i tillväxtligan, men hamnar högt när det gäller pris- och kostnadsökning både i år och nästa år.

I vår motion med anledning av finansplanen i januari i år beskrev vi ingående de problem som den svenska ekonomin brottas med – den höga inflationen, det låga sparandet (som avspeglas i ett växande underskott i bytesbalansen), den låga produktivitetstillväxten, bristen på arbetskraft samt den exploderande kostnadsutvecklingen inom socialförsäkringssystemet.

Dessa problem är ingalunda nya. Regeringen har själv under en följd av år pekat på dem. Så görs även nu i den reviderade finansplanen. Ett återkommande tema i regeringens ekonomiska bedömningar har också varit att det visserligen är problem "nu", men att det blir bättre "nästa år". I den nu aktuella finansplanen sägs t.ex. att inflationen kommer att bli hög under 1989, särskilt med hänsyn till den föreslagna höjningen av mervärdesskatten, men att den förhoppningsvis skall bli lägre nästa år.

Det framgår av analysen att den ekonomiska utvecklingen i Sverige skulle ha blivit ännu sämre om inte de yttre omständigheterna varit osedvanligt gynnsamma. I de s.k. treårskalkylerna konstateras för det första att utvecklingen inte har varit odelat positiv (ett understatement som dock skiljer sig från regeringens normalt glättade historieskrivning av utvecklingen sedan 1982), för det andra att skälen till att det inte gått sämre främst återfinns i den internationella utvecklingen.

De viktigaste av dessa internationella faktorer är den höga tillväxten i omvärlden och den därav följande efterfrågan på svenska exportvaror, den gynnsamma utvecklingen av bytesförhållandet (terms-of-trade, dvs att vi fått oljan billigare samtidigt som vi har fått bättre betalt för skogsprodukterna) samt konstruktionen av den svenska valutakorgen som p.g.a. dollarutvecklingen medfört en successiv depreciering av den svenska kronan.

Dessa gynnsamma yttre omständigheter kan knappast väntas bestå. I varje fall kan inte den ekonomiska politiken utgå ifrån att det blir fallet. Enligt många bedömare kommer den internationella tillväxten att dämpas och oljepriset att snarast öka något. En sådan internationell utveckling ökar risken för en sämre ekonomisk utveckling också i Sverige.

Enligt vår bedömning ligger orsakerna till dessa bestående problem i den svenska ekonomin i den ekonomiska politik som regeringen fört. Det grundläggande inslaget i politiken var devalveringen 1982. Genom denna relativprisförändring skulle den konkurrensutsatta sektorn (i allt väsentligt industrin) expandera och hemmamarknadssektorn hållas tillbaka. Under 1983-1984 kunde också den konkurrensutsatta sektorn expandera därför att det fanns ledig kapacitet. När ekonomin närmade sig fullt kapacitetsutnyttjande uppstod emellertid flaskhalsproblem och kraftiga inflationstendenser. Trots allmänt tal i finansplanerna om önskvärdheten av återhållsamhet inom hemmamarknadssektorn och behovet av en utbudsstimulerande politik

gjordes i stort sett ingenting. Resultatet har blivit tilltagande obalanser mellan utbud och efterfrågan.

Mot. 1988/89
Fi61

Det grundläggande problemet i den svenska ekonomin är enligt vår uppfattning att den konkurrensutsatta sektorn är för liten och ekonomins tillväxtförmåga för svag. Därigenom uppstår ett permanent inflationsproblem och underskott i bytesbalansen även vid full sysselsättning.

Problemet är således strukturellt till sin natur och bör angripas med hänsyn härtill. De kortsiktiga åtgärder som kan behöva vidtas måste därför ses också i ett strukturellt och långsiktigt sammanhang. Det är viktigt att inte de åtgärder som vidtas för att lösa kortsiktiga problem motverkar uppnåendet av mer långsiktiga mål.

3.2 Den ekonomiska utvecklingen under 1989 och 1990

När finansplanen presenterades i januari troddes allmänt att den ekonomiska tillväxten varit förhållandevis god under 1988. Den siffra som angavs visade preliminärt 2,8 % tillväxt av bruttonationalprodukten. Den definitiva siffran visar sig emellertid vara betydligt lägre, enligt konjunkturinstitutet 2,1 %.

Under 1989 väntas BNP-ökningen avta ytterligare. Enligt Industriförbundet blir ökningen blygsamma 1,0 % medan konjunkturinstitutet tror på 1,9 % och bankernas prognoser ligger på ca 1,5 %. För 1990 visar alla bedömningar på en ytterligare minskning i tillväxten.

Löneökningarna inom industrin väntas i år bli mellan 7,5 och 9 % och konsumentpriserna under loppet av året öka med mellan 6 och 7 %. För bytesbalansen visar de olika prognoserna ett underskott på mellan 13 och 20 miljarder kr.

Dessa bedömningar gjordes innan den reviderade finansplanen presenterades. Med hänsyn till kompletteringspropositionens förslag till åtgärder gör regeringen bedömningen att BNP ökar med 1,6 % i år. Konsumentpriserna väntas öka med 8,3 % och bytesbalansen visa ett underskott på ca 17 miljarder kr. Beträffande löneökningarna sägs att beräkningarna baseras på en "schablonmässig framskrivning med 7 % 1989". Detta är samma antagande som gjordes i finansplanen i januari, och det synes oss om möjligt ännu mindre realistiskt nu än då.

Både förslaget om höjd mervärdesskatt och förslaget om höjda löneskatter kommer – om de genomförs – att medföra kraftiga ökningar i priser och lönekostnader jämfört med tidigare bedömningar. Risken är stor att detta fortplantar sig i en ytterligare inflationsvåg under nästa år. Därigenom skulle Sveriges ekonomiska problem förvärras.

4. Kritik av regeringens ekonomiska politik

Regeringen har vid flera tillfällen gjort en enligt vår bedömning korrekt analys av de ekonomiska problemen. Den förda politiken har emellertid inte byggt på analysen. Så sker inte heller i den nu aktuella propositionen – tvärtom.

"Skattetrycket bör hållas nere", säger regeringen. Men vad gör den? I ett slag föreslås en skattehöjning på ca 20 miljarder kr., dvs en höjning av skattetrycket med ca 2 procentenheter, från ca 55 % till ca 57 % av bruttonationalprodukten.

"Inflationen måste bekämpas", säger regeringen. Men vad gör den? Åtgärder föreslås som ytterligare höjer prisökningstakten med drygt 2 procentenheter, från drygt 6 % till 8,3 %.

"Avtalsrörelsen måste underlättas", säger regeringen. Men vad gör den? En kraftig höjning av momsen och den allmänna löneavgiften föreslås mitt under pågående förhandlingar, och arbetsmarknadens parter reagerar därefter.

"Skattereformen kommer att ge stora positiva effekter", säger regeringen. Bra. Men vad gör den? Ingenting! Väntar och ser. Inget väsentligt skall hända på skatteområdet före 1991.

"Hushållens sparande måste öka", säger regeringen. Men vad gör den? Föreslår att villkoren i allemanssparandet skall försämrats och att det offentliga sparandet skall ökas genom höjda skatter.

"Den offentliga sektorn måste förnyas", säger regeringen. Men vad gör den? Föreslår att kommunerna skall få köpa tjänster från landstingen – men inte från någon annan! – och – mot lärarfackens vilja – att lärartjänsterna skall kommunaliseras.

"Kostnadsökningen inom socialförsäkringssystemet måste begränsas", säger regeringen. Men vad gör den? Antyder i och för sig lofvärda ambitioner när det t ex gäller ökade rehabiliteringsinsatser, men ambitioner som inte står i proportion till de påtalade problemen.

Regeringen har under senare år sagt att skattehöjningar inte bör användas i åtstramande syfte. Detta tycks man nu ha glömt. Argumentationen bygger enbart på att den höjda mervärdeskatten skall dämpa konsumtionsefterfrågan. Man har "glömt" att hushållen med dagens skattetryck reagerar på ytterligare skattehöjningar genom att minska sitt sparande. Någon efterfrågedämpning skulle då inte realiseras, utan det enda som händer är att hushållens redan negativa sparande minskar ytterligare, och det offentliga sparandet ökar.

Med hänsyn till att det upprepade gånger i den reviderade finansplanen slås fast att det offentliga sparandet måste öka kan en utveckling enligt ovan rent av anses önskvärd från socialdemokratisk synpunkt. Så är emellertid inte fallet från liberal utgångspunkt.

Därtill kommer att momshöjningen leder till en omedelbar höjning av prisnivån, vilket i sig skapar kompensationsmekanismer och förväntningar om fortsatta prisökningar. En s.k. engångsinflation riskerar därmed att bli permanent.

Höjningen av momsen är tänkt att vara temporär t.o.m. utgången av 1990. Det finns sannolikt en betydande skepsis mot det temporära i socialdemokratiska skattehöjningar. Om denna misstro mot att momsen skulle komma att sänkas igen är utbredd uppstår inte någon tidsförskjutning i hushållens konsumtion. Vem kan veta vilken stabiliseringspolitisk bedömning regeringen gör mot slutet av 1990?

I en särskild proposition föreslår regeringen att den allmänna löneskatten höjs med 2 procentenheter. I Stockholms län utom Norrtälje kommun föreslås löneskatten höjas med hela 5 procentenheter, dock ej för kommuner och landsting. Den tanke som påstås ligga till grund för förslaget är att löneskatten skall dämpa löneglidningen. Det förefaller emellertid mycket

osannolikt att effekten skulle bli den avsedda – snarare kan man befara att den totala lönekostnadsökningen blir ännu större än tidigare väntat.

Den särskilda skattehöjningen i Stockholms län sägs vara motiverad av att överhettningen skulle vara särskilt stor i denna region. Bortsett från att det inte torde vara effektivt att försöka dämpa överhettning med höjda skatter skulle en differentierad löneskatt fungera som en särskild straffskatt på de enskilda alternativen till offentlig tjänsteproduktion. Undantaget för kommuner och landsting kan inte tolkas på annat sätt än en bekräftelse av regeringens vaktslående kring de offentliga monopolerna.

Regeringen föreslår också att livsmedelssubventionerna avskaffas och att barnbidragen höjs med 780 kr. per barn och år. Denna bidragsökning motsvarar vad som just nu finns kvar av livsmedelssubventionerna – efter det att socialdemokrater och moderater för någon månad sedan i rent besparingssyfte reducerat mjölksubventionerna med 250 milj. kr. Enligt folkpartiets uppfattning skall alla mjölksubventioner omvandlas till höjda barnbidrag, dvs även de nyss nämnda 250 milj. kr. Detta var vad vi föreslog i januari, och vi håller fast vid detta förslag. Pengarna räcker då till en höjning av barnbidraget med 960 kr. per barn och år. Om majoriteten i riksdagen stannar för en lägre ökning av barnbidraget kan vi inte acceptera avskaffandet av mjölksubventionerna. Vårt ställningstagande i denna del har skett också mot bakgrund av vårt avvisande av regeringens föreslagna åtstramning.

Som framgått tidigare delar vi inte regeringens förkärlek för offentligt sparande. Vi anser inte att detta måste öka – tvärtom anser vi att den nödvändiga sparandeökningen bör ske i den privata sektorn hos hushåll och företag. Vi återkommer nedan till sparstimulerande förslag.

Regeringen föreslår också vidgad rätt för AP-fonderna att köpa aktier. 1:a – 3:e AP-fondstyrelserna föreslås få rätt att placera medel i fastighetsbolag. 4:e och 5:e AP-fondstyrelserna föreslås få rätt att köpa aktier i bank- och försäkringsbolag och utvidgade möjligheter att köpa utländska aktier. Vi kan inte acceptera dessa förslag.

Vi vill också i detta sammanhang påminna om de tankar på ytterligare vidgad rätt för AP-fonderna att placera i aktier som framförts av Landsorganisationen och socialdepartementet. Det förslaget skulle i ett enda slag medföra en kollektivering av ägandet av svenskt näringsliv som får löntagarfondernas aktieinnehav att verka småpotatis.

Det är uppenbart att regeringens ekonomiska politik har misslyckats. Vi vill peka på fyra orsaker till detta. Alla har sin del i den nu akuta situationen.

4.1 Taktiken inför valet 1988

I den reviderade finansplanen våren 1988 beskrevs hur det ekonomiska läget krävde åtgärder "i syfte att dämpa den privata konsumtionsuppgången, öka sparandet och underlätta avtalsrörelsen 1989". I stort sett föreslogs emellertid inte några konkreta åtgärder från regeringens sida.

Folkpartiet föreslog mot bakgrund av samma grundläggande bedömning av det ekonomiska läget som den regeringen gjorde att finanspolitiken skulle stramas åt, främst genom minskade offentliga utgifter. De åtgärder vi

förordade var helt i linje med vad som också var långsiktigt önskvärt. Vi hävdade att åtgärderna måste beslutas under 1988 för att ge önskvärd effekt under 1989. Vi varnade för att utebliven åtstramning inför 1989 sannolikt skulle leda till hög inflation och andra uttryck för överhettning i ekonomin. Vi framhöll också att en utebliven åtstramning riskerade att senare framtvunga panikpaket.

Mitt under valrörelsen, närmare bestämt den 17 augusti, ändrades regeringens bedömning av det ekonomiska läget. Nu påstod man plötsligt, inte bara att den finanspolitiska åtstramningen kunde skjutas på framtiden utan att den inte alls behövdes. Istället fanns det utrymme för ofinansierade reformer och ofinansierade skattesänkningar under 1989. Talet i den reviderade finansplanen om att den planerade sänkningen av inkomstskatten för 1989 skulle finansieras – det som då nämndes var en höjning av t.ex. mervärdesskatten – sades bero på en "tankelapsus" från finansministerns – och man får förmoda hela regeringens – sida.

Vi i folkpartiet vidhöll emellertid vår uppfattning från våren 1988. Det fanns ingen saklig grund för löften om ofinansierade reformer. Även om man inte var beredd att i valrörelsen tala om hur notan skulle betalas skulle den ändå komma senare i form av hög inflation och skattehöjningar.

I januari i år motsatte sig regeringen i princip skattehöjningar som ett led i att strama åt ekonomin. I finansplanen sägs att "den strama finanspolitiken bör drivas vidare även under kommande år. Därvid bör inte höjningar av skattetrycket användas som finanspolitiskt instrument". Icke desto mindre föreslogs på nyårsafton – d.v.s. nästan innan trycksvärtan från finansplanen hade torkat och innan någon utanför regeringen kände till dess innehåll – höjd vinstskatt och skärpt aktiebeskattning.

På nationalekonomiska föreningens diskussion om finansplanen i slutet av januari i år polemiserade finansministern, liksom han gjort tidigare, mot dem som förordade åtstramning. Han hävdade att man i det korta perspektivet uppnår små effekter och att de som ville strama åt enbart var ute efter att skapa arbetslöshet. "Om det är förväntningar om ökad arbetslöshet som skall skapas så tala om det. I annat fall förstår jag inte vilka förändringar som skall uppstå", sa han bl.a.

Så sent som i slutet av februari i år skrev finansutskottets socialdemokrater att "åtgärder inte bör vidtas för att dämpa efterfrågan".

I den nu aktuella propositionen föreslår finansministern en åtstramning, minst ett år för sent. De åtgärder som föreslås är skattehöjningar. Det är uppenbart att det är ett nytt panikpaket – det femte sedan 1982 – eftersom man så sent som i januari tog avstånd från metoden med skattehöjningar för åtstramning. Det som då kallades att "skapa förväntningar om ökad arbetslöshet" kallas nu att "eliminera överefterfrågan".

Under valrörelsen drev regeringen en hård kampanj mot folkpartiet därför att vi sades vilja höja skatten för låginkomsttagare med ca 160 kr. under 1989. Man bortsåg då från att vår ekonomiska politik skulle lett till lägre prisökningar och därmed ökad köpkraft även för låginkomsttagare. Det nu aktuella momshöjningsförslaget skulle i ett slag leda till att samma låginkomsttagare förlorar 1 000 kr. eller mer på ett år. Till det kommer att inflationen redan före paketet var alltför hög.

4.2 Regeringens senfärdighet

Som vi har påpekat ett flertal gånger under de senaste åren har regeringen i allt väsentligt valt att göra som strutsen – gömma huvudet i sanden och därmed skjuta problemen framför sig. Därigenom har nödvändiga inslag i en strukturellt riktig politik blivit försenade. De flesta av dem är ännu bara på utredningsstadiet.

Vi har från folkpartiets sida under åren väckt rader av förslag för att råda bot på de strukturella problemen. Socialdemokraterna har gått emot förslagen. Så småningom har man motsträvt börjat anpassa delar av den ekonomiska politiken till våra förslag.

Det gäller t.ex. ersättningen av livsmedelssubventionerna med ökade barnbidrag, avskaffandet av teko-restriktionerna, översynen av jordbruks- och livsmedelspolitiken i syfte att minska regleringarna samt behovet av ökad konkurrens inom den kraftigt överreglerade bostadssektorn.

Vi hälsar naturligtvis denna omsvängning med tillfredsställelse, men konstaterar samtidigt att regeringens senfärdighet har bidragit till en hög inflationstakt och en sämre fördelning av välfärden. Detta erkänns också indirekt av regeringen, eftersom den själv motiverar behovet av minskade regleringar inom teko- och jordbrukspolitiken med kravet att dämpa prisökningarna och omvandlingen av mjölksubventionerna till barnbidrag med önskemålet om en bättre fördelningspolitik.

På ett område är senfärdigheten särskilt uppseendeväckande. Det gäller skattepolitiken. Folkpartiet har varje år föreslagit väsentliga förändringar, både i fråga om sänkt marginalskatt och sänkt totalt skattetryck. Socialdemokraterna har envisats med att avvisa dessa förslag. Den faktiskt förda politiken har i stället inneburit höjt skattetryck och – sedan 1982 års skattereform väl genomförts – en successiv höjning av marginalskatten, främst genom avsaknaden av ett automatiskt inflationsskydd. Därigenom har skattetrycket höjts till motsvarande rekordhöga 55–56 % av bruttonationalprodukten.

Det var först efter valet 1988 som det ända till dess av socialdemokraterna idogt försvarade skattesystemet fick benämningen "ruttet" och "perverst".

Vi återkommer nedan till skattepolitiken.

4.3 Ideologiska låsningar

I flera avseenden omöjliggörs det som enligt vår uppfattning vore en riktig ekonomisk politik av socialdemokratins ideologiska låsningar. Dessa är särskilt tydliga när det gäller synen på den sociala tjänstesektorn.

Krisen inom den offentliga sektorn hör till de största problemen i svensk ekonomi. Regeringen har i och för sig insett detta och under en följd av år talat vitt och brett om den offentliga sektorns förnyelse. 1982 skapades en nytt departement inom regeringskansliet för huvudsakligen denna uppgift. De konkreta resultaten uteblev dock. Efter valet 1988 avsattes den ansvariga ministern och regeringen skrev i finansplanen att det nu var dags att "inleda (sic!) ett arbete för att utveckla och förnya den offentliga sektorn".

I finansplanen lovade regeringen att återkomma i kompletteringspropositionen med en strategi för strukturförändringar inom den offentliga sektorn.

Någon sådan återfinns emellertid inte i den nu aktuella propositionen.

Mot. 1988/89

Det enda som kompletteringspropositionen erbjuder är vissa "utgångspunkter" för den offentliga sektorns förnyelse från finansministern och vissa allmänna "bedömningar" om den statliga personalpolitiken och budgetprocessen från den nye civilministern.

Fi61

De största problemen återfinns inom vården, omsorgen och utbildningen. Trots en kraftig resursutbyggnad är kösamhället åter en realitet. Sjuka människor köar för sjukvårdande behandling och för enkla operationer. Föräldrar köar för plats till sina barn inom barnomsorgen. Gamla människor köar för plats på sjukhem, ålderdomshem och gruppboende för dementa.

Regeringen inser nu att det inte bara eller ens främst handlar om mer resurser utan också om att utnyttja existerande resurser bättre. För några år sedan avfärdades sådana synpunkter med att de var riktade mot de offentliganställda. "Menar ni borgare att de som arbetar i den offentliga sektorn inte gör sitt bästa?", frågade man retoriskt.

Längre än att erkänna problemen kommer emellertid inte regeringen. Det mest konkreta är, som tidigare nämnts, tankar på att kommunerna kan få upphandla tjänster från landstingen och på att kommunalisera lärare och skolledare. Som program för förnyelse av den offentliga sektorn är detta minst sagt torftigt.

Att försöka få till stånd en angelägen förnyelse av skolan genom att mot lärarnas önskemål kommunalisera deras tjänster är lika okänsligt som att först – före valet – skapa förväntningar om resurstillskott till skolan och sedan – efter valet – föreslå nedskärningar.

När krisen inom barnomsorgen är uppenbar för allt fler ser regeringen ingen annan lösning än att genom höjd skatteutjämningsavgift dra in pengar från kommunerna för att sedan dela ut dem igen som statsbidrag till barnomsorgen. Det kan säkert behövas ökade statsbidrag till barnomsorgen, men sådana ensamma löser inte problemen. Krisen inom barnomsorgen kan inte klaras om regeringen fortsätter att motarbeta enskilda alternativ. Lex Pyslingen måste därför avskaffas.

Socialdemokraternas ideologiska hållning innebär att alla sociala tjänster måste produceras i offentlig regi. Bara inom s.k. tekniska områden, t.ex. sophämtning, kan enskilda alternativ få prövas om de leder till lägre kostnader utan att kvaliteten försämras. Däremot skall det fortfarande i praktiken vara förbjudet med t.ex. enskild barnomsorg även om den leder till lägre kostnader utan att kvaliteten försämras eller högre kvalitet vid samma kostnader. Det är en minst sagt dogmatisk hållning.

Denna låsning innebär att den dynamiska kraft som ligger i valfrihet, konkurrens och etableringsfrihet går förlorad.

4.4 Den egna retoriken

Den egna retoriken hos socialdemokraterna skymmer sikten när det gäller den offentliga sektorns förnyelse.

I de treårskalkyler som ingår i den reviderade nationalbudgeten framgår att de offentliga utgifterna kommer att öka som andel av bruttonationalprodukten. I det s.k. lågalternativet, som torde ha små chanser att bli verklighet

med den politik som nu bedrivs, är ökningen "bara" 1 procentenhet fram till år 1993. I det mera realistiska högalternativet (som ändå förutsätter en dämpning av löneökningstakten till 7 % per år) är ökningen hela 4 procentenheter, dvs. 1 procentenhet per år fram till 1993.

Det är främst socialförsäkringssystemets kostnader som ökar: "Ökningen beror framför allt på att utgifterna för pensioner, föräldraförsäkringen, arbetskadeförsäkring och bostadssubventioner förväntas växa snabbare än BNP."

Vi pekade på detta problem i vår ekonomisk-politiska partimotion i januari i år. Vi föreslog en genomgripande översyn av hela socialförsäkringssystemet och gav också en rad synpunkter på systemens konstruktion och uppslag till lösningar. Vi föreslog också några konkreta åtgärder som borde vidtas i avvaktan på den större översynen. Socialdemokraterna har emellertid avvisat alla våra förslag om "besparingar i grundläggande trygghets-system".

Under valrörelsen 1988 och även 1985 användes uttryck som "rasera välfärden", "orättvis fördelningspolitik", "löntagarfientliga förslag" om varje förslag till begränsning av utgiftsökningen inom socialförsäkringssystemet. Därigenom har socialdemokratin låst fast sig själv vid ett kompensationsystem som i praktiken kommer att innebära antingen fortsatta skatteköjningar eller kraftiga begränsningar i den egentliga offentliga konsumtionen – utbildning, sjukvård, omsorg, rättsväsen, försvar m.m. Denna styvnackade politik är i själva verket det största hotet mot välfärdspolitik.

I den reviderade finansplanen sägs att skattetrycket bör hållas nere (vilket låter som om det redan vore lågt vilket sannerligen inte är fallet) och att utrymme för reformer måste skapas genom omprövningar och omprioriteringar. Men några omprövningar eller omprioriteringar föreslås inte. Det talas allmänt om behovet av rehabilitering för att undvika arbetsskade- och sjukskrivningsfall och om möjligheten för förtidspensionerade att återgå till förvärsarbete. Detta är i och för sig utmärkt, men det räcker inte som program för att möta problemet med kostnadsökningarna i socialförsäkningssektorn.

5. Folkpartiets politik

5.1 Nej till regeringens skatteköjningar

Som har framgått ovan avvisar folkpartiet regeringens förslag till höjd moms och höjda arbetsgivaravgifter. Den stramare finanspolitik som skulle ha varit önskvärd i år borde ha beslutats för ett år sedan. Åtgärderna kunde då ha utformats så att de stod i överensstämmelse med den långsiktiga strategin. Dagens överhettning är således ett direkt resultat av tidigare underlåtenhetsynder.

Folkpartiet har hela tiden föreslagit en stramare finanspolitik än vad regeringen genomdrivit. Om detta hade blivit riksdagens beslut skulle dagens akuta läge aldrig ha uppstått.

I det nu uppkomna läget står valet mellan åtgärder som har mycket snabba effekter, dvs. i praktiken skatteköjningar, och att avstå från att försöka

påverka utvecklingen under innevarande år och i stället inrikta den ekonomiska politiken på att påverka utvecklingen under nästa år.

Med hänsyn till de skadliga effekter som vi menar att ytterligare skattehöjningar skulle få avvisar vi förslagen om höjda skatter. Sveriges problem är inte att vi har för låga skatter – skatterna är tvärtom redan för höga.

5.2 Ett stort steg i skattereformen redan 1990

I den reviderade finansplanen påtalas gång efter annan de negativa effekterna av dagens skattesystem och de positiva effekter som en skattereform kommer att få. Det framhålls t.ex. att "den sänkning av skatten på arbetsinkomster som planeras torde få betydande positiva effekter på arbetsutbudet" (sid. 4). Även för att förbättra ekonomins funktionssätt och öka produktivitetstillväxten "är den planerade skattereformen av största betydelse" (sid. 5). Skattesystemet motverkar inte bara ökat arbetskraftsutbud utan rymmer också "inslag som motverkar en uppgång i hushållens sparande" (sid. 23) "samt försämrar resursallokeringen i den svenska ekonomin" (sid. 20). Höga marginalskafter "ökar inflationstrycket" och "bristerna i skattesystemet lämnar ... utrymme för skatteplanering och skatteundandragande" (sid. 22). Den omfattande skattereform som planeras sägs därför ha "viktiga fördelningspolitiska syften" (sid. 22).

Regeringen konstaterar således att den enskilda åtgärd som skulle vara av störst positiv betydelse för svensk ekonomi är en skattereform med kraftigt sänkta marginalskafter. Vi delar denna bedömning – vi har i själva verket framfört just detta förslag under en följd av år och inte alltid med instämmanden från regeringen.

Slutsatsen i den reviderade finansplanen är emellertid att ingenting skall göras förrän 1991. Enligt vår uppfattning är det fel att vänta så länge. Den bild av den ekonomiska utvecklingen med tilltagande flaskhalsar och trögheter understryker det angelägna i att inte även 1990 skall bli ett "förlorat år". Till detta bidrar också den negativa produktivitetstillväxling som konjunkturinstitutet uppmätt för 1988 samt den akuta krisen inom t.ex. barnomsorgen.

Vi föreslår därför att ett väsentligt steg i reformeringen av skattepolitiken tas redan 1990. Det borde vara möjligt att då genomföra en betydande del av den skattereform som i övrigt är planerad att genomföras från 1991. Vi föreslår att regeringen tidigt i höst återkommer till riksdagen med ett förslag till skatteskala för 1990 och finansiering av skattesänkningen enligt nedanstående riktlinjer.

- För flertalet heltidsarbetande sänks marginalskaften med 7–15 procentenheter redan 1990. För den stora majoriteten innebär det en reduktion från 47–61 % till 40–45 %. Även i det lägsta inkomstskiktet sänks marginalskaften.
- Utformningen av skatteskalan innebär att avdragens värde begränsas till 40 %. Det bidrar till att göra det mindre lönsamt att ta upp nya lån.
- Det automatiska inflationsskyddet återinförs.
- Finansieringen av marginalskaftesänkningen bör ske genom en kombination av minskade offentliga utgifter och höjningar av andra skatter.

Besparingarna i de offentliga utgifterna bör genomföras i enlighet med av oss tidigare framlagda förslag. Därutöver bör viss basbreddning kunna ske i linje med vad som kommer att föreslås av de olika skatteutredningarna. I första hand bör sådana förslag genomföras om vilka det råder relativt bred enighet.

- Genom en sådan uppläggning av finansieringen, där minskade offentliga utgifter utgör ett viktigt inslag, kan skattetrycket sänkas redan 1990.

En reform med denna inriktning innebär att många av de positiva effekter en skattereform kan väntas leda till kan uppnås redan under 1990.

5.3 Stimulanser av hushållens sparande

Sänkningen av marginalsatserna bör kombineras med särskilda stimulanser för hushållens sparande för att få en väl avvägd stabiliseringspolitisk effekt.

Det stora steg i skattereformen som vi ovan föreslagit betyder i sig förbättrade villkor för hushållens sparande. Genom att avdragens värde minskas till 40 % minskar, som framhållits, motivet för lånefinansierad konsumtion, vilket verkar sparstimulerande.

Dessutom anser vi att det av oss tidigare förordade förslaget om långsiktigt bundet sparande i bank på samma villkor som pensionssparande i försäkringsbolag bör införas redan 1990. I samband därmed bör också de beloppsgränser som nu gäller för avsättning till sådant sparande avskaffas.

Den nya asymmetri som riksdagen på regeringens förslag beslutat om i fråga om aktiebeskattningen bör elimineras. Det sker enklast genom att den s.k. tvåårsregeln avskaffas och att realisationsvinster och -förluster behandlas symmetriskt med en skattesats på 40 %.

Utförsäljning och börsintroduktion av statliga företag kommer också att fungera som en stimulans för hushållens sparande, åtminstone om utförsäljningen sker till allmänheten snarare än till stora institutioner enligt folkpartiets förslag. Utförsäljningen har också en likviditetsindragande effekt i ekonomin.

Även vårt förslag att avskaffa de kollektiva löntagarfonderna innebär en stimulans för hushållens sparande.

Vi har vid upprepade tillfällen krävt att den särskilda straffskatten på anställdas andel-i-vinst tas bort. Vinstandelssystem har enligt vår mening stora positiva effekter för samhälle, näringsliv och anställda, inte minst de anställdas intresse av att spara i det egna företaget. För att stimulera och underlätta en fortsatt utveckling av vinstandelssystem bör därför, under förutsättning att bindningstiden inte understiger fem år, vinstandelar inte beläggas med socialavgifter.

Regeringen lägger inte fram några förslag om sparstimulanser. Tvärtom föreslås en försämring av sparandevillkoren inom allemanssparandet. Räntan på allemanssparandet föreslås lagregleras till minst diskontot minus tre procentenheter, vilket i regel torde innebära en försämring med just tre procentenheter. Villkoren inom allemanssparandet kan komma att förändras i samband med skattereformen 1991, men dessförinnan bör inte en separat försämring av avkastningen genomföras. Vi avvisar således regeringens förslag på denna punkt.

5.4 Andra stimulanser av arbetskraftsutbudet

Utöver ovan nämnda förslag finns det anledning att göra det möjligt för de pensionärer som så önskar att fortsätta förvärvsarbete utan att merparten av inkomsten försvinner i skatt. Vi föreslår således att ett förvärvsavgdrag på 10 000 kr. från inkomst av tjänst eller rörelse införs för pensionärer. Dessutom bör lagen om anställningsskydd förändras så att den som är äldre än 65 år har rätt att kvarstanna i förvärvsarbete under ytterligare två år.

Som vi tidigare har föreslagit bör möjlighet skapas för asylsökande att ta tillfälligt arbete även innan asyl beviljats. Detta är naturligtvis främst motiverat av humanitära skäl men skulle också kunna få positiva effekter på arbetskraftsutbudet.

Vi vill också betona vikten av att t.ex. kommuner och landsting ser över sin tjänstekonstruktion och skapar fler heltidstjänster. Redan idag finns missnöje med att tjänsterna i alltför hög grad är deltidstjänster, och om det steg i skattereformen som vi föreslår genomförs kan önskemålen om heltidstjänster väntas öka än mer.

I detta sammanhang är tillgången på barnomsorg av stor betydelse. Som vi framför i en särskild motion är läget för närvarande krisartat i stora delar av landet. Enligt vår uppfattning blir det omöjligt att uppnå målet om full behovstillfredsställelse vid utgången av 1991 om regeringens hårdnackade motstånd mot barnomsorg i enskild regi står kvar.

5.5 Den offentliga sektorns förnyelse

Den offentliga sektorn spelar en central roll i det svenska samhället. Den svarar för inre och yttre säkerhet. Den har stor betydelse för utbildning, forskning och kultur. Den är ett viktigt instrument för en ambitiös välfärdspolitik.

Den offentliga sektorn har idag ca 1,4 miljoner sysselsatta och dess konsumtion motsvarar ca 30 % av bruttonationalprodukten. Hur den hushållar med sina resurser har således en betydande inverkan på den svenska samhällsekonomin. Det påverkar också utrymmet för ytterligare reformer.

Enligt flera beräkningar har produktiviteten i den offentliga sektorn sjunkit under 1970-talet med ca 1,5 % per år. Även under 1980-talet tycks produktiviteten ha sjunkit om än i reducerad takt. Vi är medvetna om svårigheterna att göra produktivetsmätningar inom den offentliga sektorn. I underlaget för de gjorda bedömningarna finns emellertid material som klart indikerar att produktiviteten bör kunna höjas. En sådan indikation är förekomsten av olika produktivitet i likartade verksamheter vid samma tidpunkt. Det finns mot den bakgrunden starka skäl att söka nya vägar att utveckla och förnya den offentliga sektorn.

För denna utveckling finns två huvudstrategier: en inre reformation genom delegering, decentralisering, målstyrning och en bättre personalpolitik samt en yttre reformation genom konkurrens, entreprenader och enskilda alternativ.

Dessa strategier bör enligt folkpartiets mening inte ses som alternativ utan komplement till varandra.

En huvuduppgift i den inre reformationen är att bättre ta till vara de idéer, de kunskaper och den yrkesskicklighet som de offentliganställda besitter. Stelbent regeltänkande måste vika för tydliga mål och ökad frihet för personalen. Kreativitet måste stimuleras genom bättre belöningsystem. Personlig utveckling måste uppmuntras genom vidareutbildning, specialisering och arbetsbyten. Politikerna måste våga lita på personalen.

En huvuduppgift i den yttre reformationen är att ge de enskilda alternativen inom vård, omsorg och utbildning rätt att verka på lika villkor. Det ger valfrihet, en alternativ arbetsmarknad för de offentliganställda och en chans att starta eget – inte minst för många kvinnor. Men det driver också på den inre förnyelsen. Konkurrenten inspirerar. Konkurrenten ger medborgarna en chans att "rösta med fötterna". Konkurrenten sporrar arbetsgivarna att ta bättre hand om personalen.

En inre och yttre reformation av den offentliga sektorn skulle bidra till att öka produktiviteten och stimulera en för hela samhällsekonomin nödvändig utveckling av tjänstesektorn. I en särskild motion till riksdagen i januari har vi utförligt redovisat vår syn på hur förnyelsen av den offentliga sektorn bör genomföras så att vi får mer valuta för skattepengarna.

5.6 Statsskuldspolitiken

Folkpartiet har länge förordat att statsskulden förvaltas på ett mera effektivt sätt. De smidigaste upplåningsformerna är statsskuldväxlar och riksobligationer. Detta är också de mest kostnadseffektiva upplåningsformerna.

Regeringen tycks nu ha kommit till insikt om att allemanssparandet är en dyr upplåningsform som dessutom ger för stort tillflöde från ren statsskuld-förvaltande synpunkt. Därför föreslås nu att avkastningen på allemanssparandet skall försämras, på så sätt att regeringen skall ges rätt att bestämma räntan med minimum bestämd till diskontot minus 3 procent. För närvarande är räntan bestämd till diskontot (i dag 9,5 %).

Vi har stor förståelse för behovet av en kostnadseffektiv statsskuldspolitik, men anser att regeringen valt en sällsynt dålig tidpunkt för den föreslagna förändringen. Regeringen räknar uppenbarligen med att den försämrade avkastningen på allemanssparandet skall leda till att hushållen minskar sitt sparande i denna form. Den bedömningen är säkert riktig. Vi anser emellertid de negativa effekterna av en ytterligare minskning av hushållens sparande i nuvarande ekonomiska situation vara väsentligt större än de problem fortsatt tillflöde av allemanssparande skapar för statsskuldspolitiken. En förändring av villkoren inom allemanssparandet bör ske först i samband med den planerade skattereformen och införandet av ett separat inkomstslag för kapital med allmänt sett lägre beskattning på hushållens finansiella sparande.

Vi avvisar således den nu föreslagna ensidiga försämringen av avkastningen inom allemanssparandet.

5.7 Kredit- och valutapolitiken

Folkpartiet har tidigare föreslagit att Sverige nu bör undersöka möjligheterna till anknnytning till det europeiska monetära samarbetet, EMS. Vi vidhåller denna uppfattning.

Valutareglerngens aviserade slopande gör det naturligt att överväga frågan om Sveriges valutapolitiska regim. Målet är och förblir en fast växelkurs. Sedan en tid tillbaka anges denna i förhållande till en korg av utländska valutor. I praktiken har emellertid den svenska kronans värde påverkats av de stora kurssvängningarna för dollarn, som dessutom har givits dubbel vikt i korgen. EMS erbjuder en fastare punkt att anknyta kronan till. Kursrelationerna i detta system har nu varit oförändrade i över två år. Genom en EMS-anknytning skulle Sverige ytterligare markera att inflationsmål och valutakursnorm måste tas på allvar. Vi skulle också få del av det stöd som centralbankerna i EMS-länderna ger varandras valutor om behov uppkommer.

Enligt ett rådsbeslut i oktober 1985 är det inte nödvändigt att vara medlem av EG för att delta i EMS. EMS-samarbetet vilar på ett avtal mellan deltagarländernas centralbanker. Det är således inte någon del av EG-systemet. Ingen centralbank i en icke-EG-stat har emellertid ännu framställt någon önskan om sådan medverkan, varför de närmare formerna, som torde få fastställas i förhandlingar, inte är klarlagda.

Som isolerad åtgärd löser inte en EMS-anknytning problemen i den svenska ekonomin. Men om den ekonomiska politiken i övrigt ges rätt inriktning kan ett sådant steg ge ett värdefullt bidrag till kampen mot inflationen.

Vi är mycket positiva till den avreglering som skett på kreditmarknaden sedan början av 1980-talet. En väl fungerande kreditmarknad har stora fördelar från effektivitetssynpunkt. Vi anser att även kvarvarande delar av kreditregleringen bör avskaffas och lagen om kreditpolitiska medel då ersättas av en regelrätt beredskapslag för extraordinära situationer.

Vi konstaterar också att utvidgningen av omsättningsskatten på aktier till fondkommissionärens egenhandel samt införandet av omsättningsskatten på penningmarknaden har fått stora negativa effekter. Omsättningen på den svenska börsen har sjunkit kraftigt och handeln med svenska aktier drivs i allt större omfattning utomlands. Den s.k. valpskatten har medfört att kostnaderna för låntagare på penningmarknaden, inte minst för staten, har blivit avsevärt högre än tidigare. Omsättningsskatter av detta slag leder till höga kostnader för att genomföra transaktioner och försämrar därmed likviditeten på marknaden. Detta är till nackdel främst för de mindre aktörerna som är beroende av en smidigt fungerande handel.

Vi anser att omsättningsskatterna bör avskaffas så snart som möjligt.

6. Budgetpolitiken

Den budgetpolitik som folkpartiet förordar utgår som vi tidigare framfört från tre riktlinjer.

För det första kan vi inte acceptera de allvarliga brister inom vård, omsorg och utbildning som blir alltmer uppenbara. Detta kräver en genomgripande

förnyelse av hela den offentliga sektorn men också i det korta perspektivet resurstillskott.

För det andra är det lika uppenbart att utgifterna i de stora generella systemen för inkomstöverföringar håller på att explodera. En omfattande översyn krävs för att undvika detta. I avvaktan på att denna ger resultat kan vissa besparingar göras, delvis för att finansiera de nödvändiga förbättringarna i själva verksamheterna.

För det tredje är det önskvärt med en sänkning av det totala skattetrycket.

För budgetåret 1989/90 innebar våra förslag utgiftsökningar på ca 2,7 miljarder kr. Därav avsattes 1,2 miljarder kr. för satsningar på det glömda Sverige – utbyggnad av eget rum, gruppbostäder för dementa, höjt vårdbidrag till familjer med barn med handikapp, andra reformer för handikappade samt ökade resurser för att korta sjukvårdsköerna. Andra områden där vi föreslog ökade resurser var skolan, miljön, kulturen, familjepolitiken, regionalpolitiken samt bistånds- och flyktingpolitiken.

Vi föreslog utgiftsminskningar (inkl höjda tobaks- och alkoholskatter) på drygt 6,2 miljarder kr. Sammantaget innebar förslagen således ett utrymme på ca 3,5 miljarder kr. för i första hand en sänkning av inkomstskatten 1990. Vi har senare föreslagit att en del av detta utrymme bör avsättas för att förstärka försvaret.

Vi föreslår nu att ett stort steg tas i skattereformen redan 1990. För att delvis finansiera det inkomstbortfall som då uppkommer "använder" vi det nämnda besparingsutrymme på ca 3 miljarder kr. Dessutom bör som vi tidigare nämnt ytterligare reducering kunna ske av bostadssubventionerna samt vissa basbreddningar i syfte att ge ökade skatteintäkter.

Det förslag till statsbudget som regeringen presenterar i den reviderade finansplanen är inte fullständigt. Den aviserade höjningen av den allmänna löneavgiften finns i en särskild proposition och de statsintäkter som följer därav synes inte vara inkluderade i kompletteringspropositionen. Inkomster från den allmänna löneavgiften i bilaga 1.5 är således upptagna till ca 1,8 miljarder kr., en siffra som torde komma att öka med ca 9 miljarder kr. om löneavgiften höjs enligt regeringens förslag. Samtidigt har regeringen utan närmare förklaring justerat ned siffran för Tillkommande utgifter netto från 5 miljarder kr. till 200 milj.kr. Hur detta skall tolkas är synnerligen oklart.

7. Sammanfattning av folkpartiets ställningstagande till regeringens förslag

- Folkpartiet avvisar den föreslagna höjningen av mervärdeskatten med 2 procentenheter.
- Folkpartiet avvisar den i särskild proposition föreslagna höjningen av den allmänna löneskatten med 2 procentenheter liksom den ytterligare höjning med 3 procentenheter som föreslås gälla i Stockholmsregionen.
- Folkpartiet föreslog i januari i år att tobaksskatten bör höjas så att eftersläpningen i prisutveckling från 1970-talet kan hämtas in. I början av 1970-talet kostade ett paket cigaretter i skatteklass II kr. 4:95. Idag skulle detta i fast penningvärde vara kr. 21:60. Cirkapriset för detta paket i tobakshandeln är f.n. kr. 18:40. Till följd av rabatterbjudanden o.dyl.

kan paketet ofta köpas till ett ännu lägre pris. Vi vidhåller vårt förslag att tobaksskatten bör höjas med ca 3:- paketet.

- Den föreslagna höjningen av skatten på alkohol anser vi vara för liten. Folkpartiet har i januari föreslagit en höjning så att priset på alkohol stiger med ca 10 %. Vi vidhåller detta förslag.
- Folkpartiet föreslog i januari att resterande mjölksubventioner skulle avskaffas och pengarna helt och hållet tillföras barnfamiljerna genom höjda barnbidrag. Barnbidraget kunde då höjas med 960 kr. per år. Det faktum att en riksdagsmajoritet av socialdemokrater och moderater nyligen beslutat avskaffa 250 milj.kr. av mjölksubventionerna som en ren besparingsåtgärd förändrar inte vår inställning – även dessa pengar bör således tillföras barnfamiljerna. Regeringens förslag att höja barnbidragen med 780 kr. är således otillräckligt.
- Folkpartiet accepterar förslaget att samtidigt höja ATP-avgiften och sänka folkpensionsavgiften med 2 procentenheter.
- Folkpartiets förslag i fråga om statsbidragen till barnomsorgen presenteras i en särskild motion. Med den fria etableringsrätt som vi kräver bl.a. inom barnomsorgen gör vi bedömningen att det av regeringen nämnda beloppet på 900 milj.kr. inte kommer att vara tillräckligt.
- Våra förslag beträffande den kommunala ekonomin och skatteutjämningsystemet presenteras i en särskild motion. Vi accepterar den föreslagna höjningen av den allmänna skatteutjämningsavgiften med 5 öre resp. 8 öre per skattekrone men avvisar den föreslagna ytterligare höjningen med 9 öre. Vi säger också nej till den s.k. Robin Hood-skatten.
- Folkpartiet avvisar regeringens förslag att fortsättningsvis kunna bestämma räntan på allemanssparandet till diskontot minus 3 procentenheter.
- Vi avvisar regeringens förslag om vidgad rätt för AP-fonderna att köpa aktier.

8. Hemställen

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som förordats i motionen,
2. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för budgetregleringen som förordats i motionen,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkta marginalskatter m.m. för 1990 enligt vad som förordats i motionen,
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om stimulanser för hushållens sparande enligt vad som förordats i motionen,
5. att riksdagen avslår förslaget om höjd mervärdesskatt.
[att riksdagen avslår det i proposition 151 framförda förslaget om höjd allmän löneskatt, både i hela riket och den särskilda höjningen i Stockholmsområdet.¹⁾
6. att riksdagen beslutar höja tobaksskatten enligt vad som förordats i motionen,
7. att riksdagen beslutar höja alkoholskatten enligt vad som förordats i motionen.

8. att riksdagen beslutar höja barnbidraget med 960 kr. per barn och år och därvid avskaffar kvarvarande livsmedelssubventioner,

9. att riksdagen avslår förslaget till förändring av 9 § lagen om allemanssparandet,

10. att riksdagen avslår förslaget till förändring i lagen med reglemente för allmänna pensionsfonden,

11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förvärvsavdrag för pensionärer samt ändring i lagen om anställningsskydd enligt vad som anförts i motionen.

12. att riksdagen hos regeringen begär förslag om rätt till tillfälligt arbete för asylsökande,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förnyelsen av den offentliga sektorn,

14. att riksdagen som sin mening ger fullmäktige i riksgälden till känna vad i motionen anförts om statsskuldspolitiken,

15. att riksdagen som sin mening ger fullmäktige i riksbanken till känna vad i motionen anförts om kredit- och valutapolitiken.

Stockholm den 9 maj 1989

Bengt Westerberg (fp)

Ingemar Eliasson (fp)

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Elver Jonsson (fp)

Anne Wibble (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Charlotte Branting (fp)

Sigge Godin (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)

